

Sygn. akt I USK 94/21

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania K. W. prowadzącego działalność pod firmą I. w B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
z udziałem zainteresowanego J. K.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 13 kwietnia 2021 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 12 lipca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 12 lipca 2019 r., oddalił apelację I. K. W. w B. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 27 września 2018 r. oraz uchylił rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w powyższym wyroku Sądu pierwszej instancji.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł pełnomocnik odwołującego się. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał się na podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W jego ocenie, doszło do naruszenia art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 226, dalej ustawa systemowa), bowiem w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że przedmiotem rozpoznania sprawy z odwołania od decyzji dotyczącej obowiązku

przypisanego płatnikowi składek jest wyłącznie rozstrzygnięcie o tym, czy dany podmiot jest ich płatnikiem a nie czy jest nim inny podmiot. W sprawie Sąd drugiej instancji skupił się na kwestii transferu zakładu pracy, chociaż sporne było ustalenie obowiązku zgłoszenia zainteresowanego do ubezpieczenia społecznego. Tego rodzaju wątek wynika z treści art. 83 ust. 1a ustawy systemowej, który nie był objęty przedmiotem sporu, zaś art. 23¹ k.p. nie miał zastosowania. Po wtóre, Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne, mimo że apelacja je skutecznie zanegowała, stąd Sąd drugiej instancji winien był rozważyć wszelkie zarzuty i dokonać własnej oceny dowodów. Wskazane zachowanie naruszyło także art. 382, 378 § 1, 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 321 w związku z art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie należy zasygnalizować dostrzeżone rozbieżności w ujęciu oceny przedmiotu sporu. I tak Sąd Najwyższy w sprawach: I USK 81/21, I USK 33/21 zwrócił Sądowi drugiej instancji skargi kasacyjne w celu sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia, przyjmując, że sprawa dotyczy ustalenia płatnika składek a zatem dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia. Z kolei Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 października 2020 r. (I UZ 17/20) wyraził pogląd, że przedmiotowa sprawa dotyczy podlegania ubezpieczeniu społecznemu, a więc dopuszczalność skargi kasacyjnej nie jest zależna od wartości przedmiotu sporu.

W związku z powyższym Sąd Najwyższy, w składzie rozpoznającym sprawę, uznał za celowe poddanie osądowi przesłanek z art. 398⁹ § 1 k.p.c., które zostały podniesione w skardze kasacyjnej. Tego rodzaju postępowanie ma na celu powstrzymanie pola rozbieżności w tego rodzaju kwestiach, z drugiej strony za oś postępowania uzna treść decyzji organu rentowego zmierzającą do ustalenia ubezpieczenia (podlegania). Zatem problem podlegania J. K. ubezpieczeniu pracowniczemu od 1 października 2009 r. z tytułu zatrudnienia u płatnika I. K.W. należało zakwalifikować jako sprawę o podleganie ubezpieczeniu społecznemu.

Niemniej należy podnieść, że w judykaturze pojawił się także pogląd, iż skoro ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1027, dalej jako ustawa zmieniająca), ustawodawca, mając na względzie weryfikację prawidłowości podmiotów zgłaszających ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych, którym nie można było przypisać funkcji płatnika składek, znowelizował ustawę systemową wprowadzając nową kategorię decyzji wydawanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, tj. ustalając płatnika składek (art. 83 ust. 1a) oraz dodał do ustawy przepisy regulujące skutki takiego ustalenia (art. 38a), to można kwalifikować odmiennie tego rodzaju spory, właśnie jako sprawy o ustalenie płatnika składek (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2021 r., I USK 16/21, niepubl.).

Z uzasadnienia do projektu ustawy nowelizującej (druk sejmowy nr 1306) wynika, że uchwalenie tych przepisów miało na celu zapobieganie praktykom, które miały miejsce między innymi z udziałem spółek: R. i K., sprowadzającym się do tego, że dotychczasowy podmiot zatrudniający (płatnik składek) na podstawie umowy z podmiotem trzecim przekazywał temu podmiotowi – pod pozorem rzekomego transferu zakładu pracy – wyłącznie osoby zatrudnione, w wyniku czego dochodziło do rozwiązania stosunków prawnych będących podstawą zatrudnienia z dotychczasowym podmiotem zatrudniającym (płatnikiem składek) i nawiązania stosunków z podmiotem trzecim (który z tego tytułu był nowym płatnikiem, a zatem w ujęciu art. 38a ust. 1 ustawy systemowej „podmiotem zgłaszającym”). Następnie „podmiot trzeci” udostępniał tych samych pracowników podmiotowi zatrudniającemu w wyniku czego nadal korzystał z pracy swoich pracowników, mimo że formalnie ich nie zatrudniał i nie był płatnikiem składek na ubezpieczenie społeczne (zob. K. Ślebzak, Prawne kontrowersje związane z ustalaniem płatnika składek na podstawie art. 38a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Praca i Zabezpieczenie Społeczne, 2018 nr 9, s. 5-16). Stąd w art. 5 ust. 2 ustawy zmieniającej zostało zawarte również rozstrzygnięcie intertemporalne, w myśl którego do składek nienależnie opłaconych przez podmiot, który zgłosił ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych, za okres wskazany w decyzji

ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się odpowiednio art. 38a ust. 3-7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Wskazana we wniosku podstawa opiera się na konstrukcji oczywistego naruszenia prawa. Chodzi więc o kwalifikowane błędy Sądu drugiej instancji, widoczne od razu, bez wnikania w istotę problemu i do tego błędy kardynalne, które są zawarte w normach niepodlegających różnej wykładni. Takich zaś uchybień skarżący nie wskazał. Nie można tego stwierdzić na podstawie obowiązków sądu drugiej instancji opisanych w art. 382, 378 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. Obowiązki sądu odwoławczego w płaszczyźnie rozpoznania apelacji są jednoznaczne. Jeżeli ów sąd podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji (i ich ocenę prawną) nie musi ponownie opisywać tych ustaleń i na nowo rekwalizować prawa materialnego. Zwięzłość argumentacji nie jest wadą samą w sobie, a na pewno nie przemawia na rzecz oczywistego naruszenia prawa. Apelacje nadmiernie rozbudowane, multiplikujące zarzuty w różnych ciągach powiązań uprawniają sąd drugiej instancji do łącznego rozpoznania podniesionych problemów, tak by jednak uchwycić różnicę w ocenie materiału dowodowego między sądem a skarżącą stroną. Z racji sekwencji dokonanych czynności (zatrudnienie J. K. u skarżącego na mocy umowy o pracę w 2009 r., przekazania tego pracownika porozumieniem z 2012 r. R. Sp. z o.o. w W. a następnie zawarcia kolejnych porozumień związanych outsourcingiem wykonującego pracę) Sąd drugiej instancji zaaprobował wniosek o braku faktycznej zmiany pracodawcy, mimo ujawnienia określonych zdarzeń. Tego rodzaju puenta jest uprawniona w kontekście uznania braku transferu (braku cech powstania stosunku pracy w inny podmiocie), a na pewno nie pozostaje w opozycji do art. 382, 378 § 1 i 328 § 2 k.p.c. W dacie wydania decyzji nie było jeszcze możliwości zastosowania art. 83 ust.1a ustawy systemowej (ten przepis nie obowiązywał wówczas), co zupełnie traci z pola widzenia skarżący. Tym samym nie doszło do orzekania ponad żądanie, skoro sąd oddalił odwołanie skarżącego w pierwszej instancji, czyli nie korygował treści decyzji organu rentowego wbrew uruchomionemu zakresowi, zaś Sąd Apelacyjny, oddalając apelację płatnika, także nie mógł wyjść ponad żądanie. Z tego względu nie doszło także do naruszenia art.

477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., bowiem obie powołane treści zawierają wyłączające się wzajemnie roszczenia.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.